

BRAMMINGE

(Udskilt fra Darum 4. juni 1903. Filialkirke i Bramminge stationsby 1915)

Bramminge sogn, 3123 ha, er ret lavtliggende, fladt, sandmuldet jord. Ingen hede, kun lidt skov. I sognet: B kirke, *Bramminge stationsby*, bymæssig bebyggelse (4200 indb) med Skt Ansgar kirke, præstebolig, central-skole, realskole, efterskole, handelsskole, bibl, mh, Jehovas Vidners rigssal, politist, redningskorpsst, apotek, alderdomshj »Solgaarden« (65 pl) fra 1954, børneoptagelseshj fra 1913, hvilehjem (24 pl) i den gl skole, lystanlæg med friluftsscene, mindelund (anl 1945 ved kirkegaarden), sportsplads, markeds- og dyrskueplads med markedshal, flere hoteller (Hotel Kikkenborg, ældgammel veikro, hvor studedrifterne mødtes, nu stort, moderne hotel, hvor alle større sammenslutninger i det sydlige Ribe amt holder fælles møder paa dette centrale sted), højskolehj, banker, fabrikker (A/S N. A. Jørgensens møbelfabr har 130 arb) dambrug, planteskole, butikker o s v. — Bramminge er et vigtigt jernbaneknudepunkt (baner til Kolding, Silkeborg, Esbjerg, Ribe) og hovedvej A 11 (Varde-Tønder) gaar gn byen. Alt dette har gjort byen til en vigtig handelsby, (mere lokalt end som oplandsby) og industriby, især fremhæves møbel-, teglværks- og jernstøberi-industrien.

Bramminge storkommune oprettet 1966, bestaar af Bramminge, Darum og V Nykirke sogn (6000 indb).

Oldtidsminder: 23 høje, 13 i smuk gruppe, lige syd for jernbanest, 44 høje sløjfet. — **Sct Knuds kilde** var meget søgt af syge (Schmidt: DH 155). **Bramminge hovedgaard**, udstykket, var efter 1572 en af egnens betydelige gaarde. Fra 1572 rummer den historiske minder. Den berømte **Kaj Lykke** boede her hos sin steddatter, Sophie Amalie Friis, gift med Johan Rantzau, fra 1694 til sin død. Gaarden laa en tid øde efter svenskekrigene, som voldte megen skade her paa egnen. Senere har den bl a været ejet af pastorinde **Ingeborg Fabricius**, født Øllgaard, død 1854) enke efter pastor Vilh. Fabricius, død 1824, sp Ansager, slægten ejede den til 1882. 1915 solgtes den til udstykning. En tid var hovedbygningen vandrerhjem, nu motel. Hovedbygningen, fredet kl B ligger smukt ved den slyngede Holsted aa, stateligt opført 1786 af jstrd Th. Øllgaard. — Bramminge Nygaard delvis udstykket.

Ved Bramminge skete 26. juli 1913 en stor jernbaneulykke, hvor flere, bl a politikeren Peter Sabroe dræbtes.

Bramminge var et lille annekssogn, indtil banen aabnedes 1874; lidt efter lidt voksede den store stationsby op. Den gl B by ved kirken var forlængst nedlagt 1668, og jorderne lagt under B hovedgd. B var eget sognekald med Hunderup som anneks til 1654, da sp flyttede til anneksgaarden i Hunderup. 1663 ansøgte **Erik Krag** til B hovedgaard om, at B maatte blive anneks til Darum og Hunderup til Vilslev, da Hunderup-Br præsteembede havde saa smaa indtægter. Dette skete 1670. Hunderup forblev dog som selvstændigt sognekald til 1672, da det lagdes til Vilslev, mens B lagdes til Darum som anneks indtil det udskiltes som selvstændigt sognekald 1903. (Khst saml 4. r, I 162). Se her s 129.

Bramminge sogn har siden 1890 gennemgaaet en mægtig udvikling. Heder er opdyrket, moser kultiveret, dræning og mergling har skabt god jord, huse og gaarde er flyttet ud paa markerne, nybyggede og smukke, saa hele egnen gør et frodigt indtryk. Herregaardene er udstykket, og en købstadlignende by vokset op, der hvor der tidligere kun laa en kro, kendt af alle studedrivere, **Kikkenborg kro**, og nogle faa huse. Banen skabte byen, og efter aabningen af Bramminge-Grindsted-Silkeborgbanen blev stationen udvidet.

Det forholdsvis lille sogn har 2 kirker.

Af de gamle præster mindes især pastor *H. F. Feilberg*, den lærde folklorist, han var ikke gr, sagde han, men han indførte Grundtvigs salmer og livssyn. Han red paa en lille rask hest hertil, og han »saa helt imponerende ud, naar de lange fedtlæderstøvleklædte ben næsten slæbte hen ad jorden«. Pastor *P. Jakobsen* var gr. Han samlede mange. Sognet har i det hele været præget af interesse for aandelige forhold.

Da Bramminge blev selvstændigt pastorat 1903, og befolkningens flertal boede i stationsbyen, fremkom forslag om at bygge kirke der. Der blev holdt møder og foretaget indsamling. Sjælen i arbejdet var den idealistisk indstillede forstander *Brande* paa Efterskolen. Da *Brande* blev forstander paa Restrup husmandssk 1914, blev manufakturhdr *A. Ølgaard* fm for udvalget. Der var megen diskussion om, hvor kirken skulle ligge. Nogle holdt paa, at den gamle kirke skulle rives ned, men landdistriktets beboere fastholdt deres kirke, og saa blev Sct Ansgar kirke bygget 1915, et anseligt bygningsværk af den kendte kirkebygger Lønborg-Jensen. Kirkegården med den anselige mindelod for 4 henrettede frihedskæmpere fra sognet, er anset for en af de smukkeste i Jylland. — En donator skænkede 1965 kirken et taarnur. Insp er forflyttet herfra.

Pastor *J. F. P. Hovgaard* (1903–22) boede til leje, indtil præsteboligen var opført 1904. Han fik en ualmindelig god position her, han mindes endnu med taknemmelighed og fremhæves ofte som den, der »mere end nogen anden har været sognepræst i Br«. Han var gr, og kirkelivet fik gr præg. Kkg har været god hos alle præsterne her. Der har gn aarene været en stor kr af KS, ledet af de 4 sp, samt bla af overlærer *Andreas Knudsen*, der foruden at være en dygtig skolemand tog virksomt del i mgh-arbejdet, i flere aar menighedsraadets fmd. Efterskolen har betydet meget, ligesom Br jo blev samlingssted for mange møder.

Om pastor *Tage Møller* (1922–31) og pastor *V. Balslev* (1931–49) se ndf. Pastor *Balslev* skriver: B var et godt sted med ikke ringe kirkelig int, selvom der jo ogsaa var en del ligegyldige. Der var en god KS-kr, ledet af overlærer *Knudsen*, og en kr af »Dansk samfund«, n gr, samt en stor DdU. IM blev ledet af urmager *E. Johansen*, var kirkelig, alle kirkeligt int samledes i kirken, og kkg var stigende. Som præst følger jeg selv midtlinien, præget af det gr, som jeg fik i arv fra mit hjem. Men jeg er ikke partimand. Jeg var fmd for vort konvent (Kongea-konventet).

Pastor *O. Juul Christensen* (siden 1949), skriver: »Gode forhold, præget af alm folkekirkelighed, stærkt gr indslag, en del IM. Om de senere aar kan siges, at Br er et levende og interessant sogn, hvor man kun kan være glad for at virke. Der er mange selvstændige mennesker, som udfører et godt arbejde i mghs tjeneste, baade i KS og i IM. Efterskolens møder med kendte talere samler mange, ligeledes KS-møderne, gamle-udflugter og andre arrangementer. I præstegaardshaven

samles lejlighedsvis mange til sommermøder — enkelte afholdes i konfirmandstuen om vinteren. Den aarlige kirkekoncert nyder stor popularitet. Unge-hjem og de forskellige kr-møhar god tilslutning, og sidst, men ikke mindst, formaar kirken stadig at fastholde en betydelig mhg af alle afskygninger. Ikke skarpe modsætninger, KS har ca 150 medl (sp fmd og forstander Bertil Nielsen). Kirkeblad.

Der har gn aarene været et godt IM smf (ca 100 medl) som holder mange møder i mh. Urmager *Erhard Johansen* og bager *Andreas Christensen* har været de ledende. Senere: Fabrikant *Bjerrum Jørgensen*, sdsK, KFUM og K, dsk, fritidsklub, spejdere med eget klubhus, enkelte familie- og børnegudstjenester. Murerm *A. E. Olesen* (* 66) var kirkeværge, sogneraadsm, IM. Gdr *Sofus Kristensen* († 1965) var en af de bærende IM i B. Han kom hertil fra Roust, (se Grinstrup-V N), blev IMs fmd i B, med af menighedsraad, virksom for de kr landmandsmøder, KFUM og K (IM Tid 1966, s 10). En række indremissionærer har virket her: *N. K. Nielsen, Ingemann, N. Topholm, H. C. Bechmann, Adrian Johansen, A. Boisen, A. Graven Nielsen og Sv. Aa. Tolstrup*. IMs fmd nu er møbelfabrikant *Bjerrum Jørgensen*. Stationsbyen præger paa ondt og godt. »Askovs nærhed har ogsaa været med til at præge«.

Skolevæsenet er købstadordnet, ledes af skoleinspektør *Frede Pinborg* (* 14). En række dygtige lærere har virket her: bla overlærer *A. Knudsen*, († 59) overlærer *J. Manich*, († 54) hans søn er viceinspektør. Skoleinsp *Pinborg* er cand jur, Lærer *Bang Nørgaard* kirkesanger i en aarrække og interesseret kulturpersonlighed. Lærer *Skærbæk* og lærer *Aagaard* var succesrige fmd for KS i en aarrække.

Førstelærer *Dahl Jørgensen* er fmd for Sct Knuds distrikts menighedsraad.

Efterskolen blev oprettet som grænseskole lige som Skibelund, Holsted, V Vedsted o fl, meget søgt af sønderjyder. Den drives nu som selvejende institution med *Bertel Nielsen* som forstander. Altid fuldt hus (65 elever) gr præget, samlingssted for mange møder, har godt ry i befolkningen. Den betydeligste af forstanderne var nok *C. J. Brande*. — Han blev senere kendt som forstander paa den nyoprettede Store Restrup husmandsskole ved Nibe. *Bertel Nielsen* er næstfmd i menighedsraadet.

I øvrigt: Sogneraadsm *H. H. Flinholm* var sogneraadsm i over 25 aar, betød meget for byens udvikling til industriby, som kirkeværge og i byens kulturliv. Fabrikant *Bjerrum Jørgensen*, IMs fmd, leder byens største industri, møbelfabrikken. Red *H. Westergaard* lokalred for »Vestkysten« († 55) betød meget for byens kulturliv. Gade opkaldt efter ham.

Den tyske besættelsestid 1940–45 var en bevæget tid her. Som jernbaneknudepunkt var Br spækket med tyske soldater, alle offentlige lokaler, samt store dele af skolen var beslaglagt, undervisning fandt sted baade i pgd og mh. Der var mange stabotager paa banen, banens signalearn og vandtaarn, spor-skifter o s v blev ødelagt. Modstandsbevægelse

sen havde stærk tilslutning. 4 unge mænd herfra blev skudt af tyskerne. Deres breve findes i bogen »De sidste timer«. I mindelunden ved kirkegården nedlægges kranse paa mindedage.

1922 opl (Prf-bl 1922, s 61): Kkg 10-12 pct, god, mh, fh, efterskole, flertallet gr. 1927: Kkg 7 og 10 pct, overv gr, KS (100), (sp), DdU, IM (100), KFUM og K o s v. 1939: Kkg 7 og 5 pct, præget af stationsbyen KS (100) IM, ikke stærke modsætninger. 1947: Kkg 6-7 pct, jævn folkekirkelighed, overv gr, KS (200), IM (100), kirkeblad. 1963: Kkg 6 pct, alm folkekirkelighed, mange møder, overv gr, men ogsaa en del IM. KS (200), IM kreds. 1966: se ovf.

Bramminge gl kirke, Sct Knuds kirke, smuk, ligger naturskønt i en lille lund nær aæen og Br hovedgd ved landevejen nord for stationsbyen. Skib og kor er romanske, en del ommuret, opført af granitkvadre og tuf paa hulet skraasokkel. Norddøren bruges, et gl vindue med liljeornament paa overliggeren. I 15. aarh er de øvre mure ommuret med mункesten, og der er tilføjet hvidkalket taarn med pyramidetag og hvælvet taarnrum. Taarnet ramtes af lynnedslag 1674. Vaabenhus af mункesten, sengotisk, mod nord. Kirken hovedrestaureert 1887. Altertavlen fra 1635 brændt 1849, nu en epitafieramme, fra c 1600, købt fra Ribe: dk 1843. Altermaleriet er en kopi af Rubens: Korsfæstelsen. Sengotisk korbuekrucifix (fra c 1475). Enkel, romansk granitfont, enkel renaissanceprædikestol fra c 1620 med evangelistmalerier. Stoleværk fra 1639. Et maleri, opsat 1734 af C. C. von Gabel, forestiller en munkelærd mand (Sct Knud??) erhvervet fra Odense og forestiller antag en abbed fra Sct Knuds kloster der. 16-armet lysekroner fra 18. aarh. Kirkeskib. Epitafier. Pompest stenmonument med portrætbuste i sortstrøbet marmor over stiftamtnd C. C. von Gabel (død 1748), ejer af Giesegaard (var viceadmiral og Tordenskjolds chef). Under en lukket stol i taarnrummet er Kaj Lykke begravet. Kraniet fjernet til Nationalmuseet). Skriflods klokke fra 14. aarh. 100 sd. Orgel. Uldall: Kirkekl 53.

Bramminge stationsbys kirke, Sct. Ansgar kirke, indviet 12. dec 1915, arkitekt H. Lønborg-Jensen (byggesum 36 000 kr) er hvidkalket og tegltek, bestaar af skib, kor og taarn med pyramidetag, vaabenhus ved taarnets sydside. Mod nord et ligkæpel. Kirken er overhvælvet. Moderne fløjaltertavle med maleri (Simeon og Anna) af fru Brask, skænket af stiftsprovst P. J. Pedersen, Ribe. Vasa sacra skænket af pastor Hovgaard. Romansk granitfont med nyhugget tovstavsprofil. Den blev fundet i en smedie paa Endrupholm. Prædikestol i renaissancestil. 400 sd. Nyt orgel. Taarnur 1965. Kirken smuk og anselig. Paa den meget smukke kirkegaard blev efter 1940-45 indrettet en særpræget mindelund for frihedskampens ofre blandt Bramminges ungdom. Der er 4 mindeplader med navn og dato (3 blev henrettet i Ryparken) en monumental sten med et draget sværd og verset: I kæmped og døde for Danmarks ære. Jert minde for evigt velsignet skal være (forf af pastor V. B. Balslev).

Folketal: 1850: 244, 1901: 965, 1925: 1963, 1960: 3474, 1965: 4500.

Altergæster: 1921: 850 ialt. 1927: 150 og 1008, 1938: Ialt 1000, 1946: 1000 og 200.

Menighedsraad: 1920: 4 gr, 2 IM, 1927: 5 gr, 2 IM, 1 arb, 1938: do, valg, 1947: 6 gr, 2 IM, 1961: 1 gr, 2 IM, 1 soc, 1965: 5 gr, 2 IM, 2 soc, Sct Knuds distr: 6 gr.

Kommunevalg: 1958: S 455 (3), R 213 (1). Venstre byliste 271 (2), Venstre landliste 321 (2), Rf 46 (0), Borgerl 426 (3), fmd: Fabrikant Erik Madsen, 1966: Bramminge storkommune S: 600 (3), R 508 (3), Borgerliste 646 (4), desuden en række upol lister.

Sognepræst

1913: 1. kl, 1946: 2. kl, 1958: 12. kl, gd opf 1903).

1. 27. juni 1903-13. jan 22 (hjpr Toks-

Hovgaard, * 10. dec 67 Pederstrup, Sdr Højrup. Forældre: Gdjr Peder Jørgensen H og Karen Nielsen Skovgaard. Stud Odense 90, c 97¹ (h₁), † 13. jan 22. ~ 12. maj 98 Sine Steffensen Buch, * 15. febr 65 Hølund, Ødsted, † 31. juli 35. Forældre: Gdjr og møller Steffen Madsen B og Else Marie Nielsen.

Pastor H voksede op i et hjem, der sluttede sig til Ryslinge valgmg, og han var præget derfra resten af sit liv. Han arbejdede som landmand til sit 18de aar, og begyndte saa at læse. Han blev Bramminge en god sp. Han elskede at se det gro om sig, baade i mg, sognet og i sin have, som han selv forestod indretningen af, da han var meget havekyndig. Han forstod at skabe hygge ude og inde. Privat købte han ½ ha jord op ad haven til frugt- og køkkenhave. Det ligger uændret, men er købt af menighedsraadet til kirkegaardsudvidelse. Naboerne saa ham ofte i haven i færd med at klippe hæk elgn, altid iført høj hat og jaket, samt ryggede sin lange merskumpibe. Han var dygtig skakspiller, og spillede ofte skak om formiddagen, (eller morgenen, han var morgenmand) med skakspillere fra byen. - Om hans præstegerning her, se ovf. Han forstod i sjelden grad at skabe samling og trofasthed om kirken og menighedslivet. Han var en stor børneven, (havde selv kun en datter), en statelig, veltalende mand, irenisk indstillet, lagde stor vægt paa en højtidsfuld og festlig gudstjeneste. I Sct Ansgar kirke hænger et maleri af ham.

2. 10. maj 1922-8. maj 31 (sp Højerup-rkp Store Hedinge 24. juni 10): **Tage Møller, * 18. dec 71 Sejling. Faderen: Sp Marvede-H, † 92, se der. Stud Brgdssk C 90, c 97-1 (h₁), lærer Brgdssk C og H. Gregersens skole, Frberg, huslærer Vallekilde højskole hos pastor Th. Helweg, ord kat Trinitatis k, Kbhvn 18. okt 98, tillige præst Kbhvns tvangs- og arbejdsanst (Ladegaarden) 01, rkp Hjørring 23. dec 03, † 8. maj 31. ~¹ 4. juli 01 Harald Benedicte Jørgensen, * 24. febr 74 Sølstedgaard, † 5. juni 02. Forældre: Godsejer Lauritz Theophilus Christian J og Helga Magdalene Bojsen af Saksøbing. ~² 18. april 07 Anna Lunøe, * 26. jan 86 Hjørring. Forældre: Amtsvejsinspektør Johan Henrik Balthasar L og Alberta Jacobine Carøe. - Søn: Ulse- Ø E. Døtre: ~ Præstholm, Føvling og Knudsen, Fredericia. Broder: Sct Peders k, Slagelse. Søster: ~ Jensen, Søllerød, se stamt 60 E (Møller) og 13 (Bojsen).**

Fmd Store Hedinge højskole t 22, bm Præstø amts plejehjemsf t 22.

Pastor M gik i almueskole til sit 12 aar, hans fader var en af sin tids gr førende præster, først i Sejling, saa i Marvede, hans moder var den kendte Jutta Bojsen-Møller, dt af »Budstikke-Bojsen«, sp Stege. Han kom i skole i Kbhvn 1882 og boede i 6 aar hos sin svoger, pastor Ferd. Jensen. Han var altsaa vokset op i solide gl-gr kr, og denne linie fulgte han tro, ja blev bestyrket deri ved sit ophold i Vallekilde. Da hans forældre sm med pastor K. Bjerre (se Pedersborg-K) oprettede Sorø højskole, kom han i nær forbindelse med

dende gr præster, og betød meget i det gr ungdomsarbejde der.

Sønnen, pastor F. Bojsen-Møller, skriver:

I Knuth Beckers bog »Uroligt Foraar« bd 3, s 315 læses følgende: »Trækfuglene – det var kapellanen hjemme en gang – der fortalte om dem, at selv unger, som var forladt af deres fædre og mødre, de sætter alligevel bort med kurs over stort hav. Der skal være varme, sollyse strande paa den anden side det store, store hav, – de har aldrig set de strande, men de har det i blodet – de skal være der – maa være der – og saa flyver de i dage og nætter og uger med hamrende hjerter og spilede vinger.

Og saadan – sagde han – sagde – sagde han – har vi mennesker i blodet en huggende længsel efter det gode – det skønne – sagde han efter Gud.

Vi har ikke set ham nej, men det er i vort blod, vi maa flyve – flyve – efter det gode – det skønne – efter Gud – sagde han osse.

Det var lige meget, om folk rystede paa hodet af Gud og sagde, han var ikke til sagde han – vi kunne aldrig holde op – heller ikke saadan mennesker, i flugt efter Gud – saa gav de det bare andre navne – menneskelighed og andet – og det blev Gud saamænd heller ikke vred over, om de ønskede at kalde ham noget andet – bare han mærkede de huggende hjerter og saa de spilede vinger over vandene – sagde – sagde han – i flugt mod noget skønt og godt – sagde han.

»Har-har jeg saa slet ingenting – i blodet,« hvisker Kai lavt ud i mulmet, kun natteblæsten udefra fylder hans aabne, raadløse mund, stryger ham om vaade kinder og staar kølende ind i nøgent bryst, hvor hjertet skarpt smeder paa angst-tvivl-anger og undergangs-rædsel inde i sin stærke, haarde skal af en bulende, befriet krop«. –

Det vil altid være en usikker sag at prøve at finde den levende model bag en skikkelse i en roman. Jeg kan kun sige, at billedet nok kunne passe paa den residerende kapellan i Hjørring, Tage Møller, og at Beckers skildring kunne være en erindring om, hvordan min far talte til ungdom. Becker peger paa, at kapellanens ord ikke har megen trøst at give romanens hovedperson Kai Gøtsche, der paa dette sted i bogen er præget af angst, tvivl, anger og undergangs-rædsel, og det er en vægtig indvending mod talen om trækfuglene. Romanen rummer imidlertid flere træk, som vidner om, at Kai sætter kapellanen højt, saaledes bd 1, s 275: »Men hvordan blir man selv kapellan i et foretagende, og naar det er *det*, man vil være, og ikke for alt i verden provst og alligevel ska' der for en ordens skyld være en provst«. Kai kender dog kapellanens begrænsning: bd 1, s 268: Der trænges til rigtige evangelister, »nok gode som kapellanen – men ikke saa gode igen, at man ikke tør snakke til dem om noget man gaar og tænker meget paa – og maa gaa med ene saa –«.

Far var som præst i Hjørring ledende i rejsningen af Kirkeligt Samfunds hus og havde et FDF-arbejde i gang.

Fra tiden paa Stevns fik jeg en hilsen fra

ham, da jeg for nogle aar siden prædikede i den nye kirke i Højerup, som han var med til at bygge. Paa væggen ved opgangen til prædikestolen havde han sat en salmelinje, kun synlig for præsten: »Størst er de, som dybest dale«. Han mente vel, at disse ord fra salmebogens nr 539 var egnede at give prædikanten med paa vejen til prædikestolen som en advarsel mod selvophøjelse, men ogsaa som en trøst. Mest har han nok tænkt dem som en trøst, for han havde ikke hang til selvophøjelse. En af hans venner sagde om ham, at han som Ansgar ikke var nogen mægtig aand, men et redskab i Guds haand, ret en hjertekristen.

I aarene i Højerup og Store-Heddinge øvede han en indsats i ungdomsforeningen. Forstander *Jens Marinus Jensen* har i jubilæumsskriftet, »Storeheddinge og omegns ungdomsforening 1909–59« skildret hans arbejde her. Ved generalforsamlingen i 1913 foreslog far foreningen delt i to, hvoraf den ene skulle være tilsluttet De danske ungdomsforeninger, den anden KFUM. Dette forslag blev nedstemt, men i stedet blev saa hele foreningen indmeldt i DdU. I nævnte skrift anføres det, som lærer *H. P. Olsen*, Store-Heddinge ved fars bortrejse i 1922 skrev i Østsjællands Folkeblad:

»Pastor Møller kom hertil som erklæret gr præst, og han fornægtede aldrig sin tilslutning til den gr retning, den var han født og opvokset i, og den blev bestemmende for al hans virken: i kirken, i hans forhold til skolen og i hans arbejde for og med de unge. I øvrigt imødekommende og elskværdig: paa dette punkt stod han fast.

Den ved pastor Ms ankomst hertil nylig oprettede ungdomsforening var ikke særlig retningspræget, ønskede heller ikke at være det, og virkede i øvrigt væsentligt som foredragsforening, samlende saavel ældre som yngre til sine møder. Pastor M ønskede dette forhold ændret; i begyndelsen havde han kun ringe tilslutning til sine planer, men han arbejdede energisk og uførtrodet, og det lykkedes ham at overvinde al modstand. Maaske der derved blev slaaet noget i stykker, som ellers nok fortjente at bevares; men ingen tvivler om, at pastor M dengang som altid siden lod sin færd bestemme alene af en fast tro paa sine livsideers bæreevne.

Derfor lykkedes det ham ogsaa at bygge noget op til erstatning for det, som blev brudt ned: En virkelig ungdomsforening, der til sine møder og fester altid nu kan samle en stor flok af frisk og frejdig ungdom, som er modtagelig ogsaa for gode aandelige livsværdier. Ungdomsforeningen i sin nuværende skikkelse er ene pastor Ms værk, og han kan være dette værk bekendt; den er nu præget af en enighed og et sammenhold, som gør, at de af dens medlemmer, der forlader egnen, længes tilbage hertil igen. Det klikevæsen, som ofte findes, ogsaa hvor ungdom samles, mærker man her ikke det mindste til; i virkeligheden er dette maaske noget af det smukkeste ved foreningen«.

Selv kender jeg kun hans gerning fra tiden i *Bramminge*. Far holdt salmesangsaftener i kirken, hvor de nye melodier, som han fra

første færd havde interesseret sig for, blev indøvet. Han holdt meget af vores salmebog. Men der, hvor Salmebog for Kirke og Hjem havde rettet i salmernes tekst, indføjede han det oprindelige i sin salmebog, og præsten sang saa f.eks: Dog hvor bønder af hunger døde, mens degn og menighed sang om fuglen paa klippeøen!

I sit hjem var han meget ivrig for samling om sang og højtlesning, hvor hans kære Dickens maatte holde for. I sin færd hjemme og ude var han en glad og venlig mand; han kendte meget vel sin begrænsning, men var taknemmelig for den rigdom, som livet i folk, hjem og kirke gav ham.

Pastor P. Augustinus skrev ved hans pludselige død 1931 bla: »Hvad han med sit aabne sind havde modtaget i den aandelige kreds, hvori han var opvokset og følte sig hjemme, bevarede han som sit livs egentlige indhold. Han hørte maaske ikke til dem, der brød nye veje eller vakte furor ved at fremsætte usædvanlige tankegange og opfattelser. Han havde netop sin styrke i at leve med det, der var hans aandelige arv og blev hans eje saa helt og fuldt, at det blev kød af hans kød og blod af hans blod. Han bevarede det gode, gamle, men med levende sans for det gode nye, hvor han kunne finde det.

Saadan maatte det være for ham. Det laa i hans natur at være en bevarer. Han havde ikke den støjhed i karakteren, der vel undertiden kan betyde en styrke, men ofte er en svaghed, fordi den lukker sindet til og gør det uimodtageligt for nye indtryk, og derfor tilsidt indsnævrer det og gør det tørt og visst. Pastor M var aaben, vennelsel og glad. Derfor havde han let ved at finde noget værdifuldt i alt, hvad der mødte ham af stort og smaat. Et landskab eller blot en blomst ved vejkanten – et digt eller blot en verslinje – alt talte til ham og kunne give ham impulser. Han var søgte i al sin færd, og han behøvede derfor ikke at gøre sig anstrengelser for at sky det forlorne; det kunne ikke trives i hans nærhed«.

Pastor O. Juul Christensen skriver: Pastor M var en betydelig gr præst. Hans korte virketid her blev af stor betydning, KS-kredsen blev stiftet, og der blev holdt meget store møder. I det hele var der liv og vækst i menighedsarbejdet. Endvidere stiftedes en KS-kvindekr, i dag ledet af pastorinde Juul C med regelmæssige møder hver 14. dag og basarer til støtte for ØM og Porto Novomissionen. Mgh rejste efter hans død en stor mindesten uden for kirkedøren med et vellydende broncerelief (ved billedhugger Hansen-Larsen, Vejen).

3. 16. okt 1931–1. juli 49 (sp Seem-rkp Ribe domkirke 22. maj 13): Vilhelm Birkedal Balslev, * 13. juli 79 Jelling. Faderen: Sp Sønderlø, † 36, se der, (af Nr Broby). Stud Birkerød 00, c 06-2 (h1), højskolel Ryslinge, hjpr Holstebro valgmg 28. nov 09, afsk 1. juli 49, † 28. marts 66. ~ 5. nov 13 Olga Møllgaard, * 9. april 91 Ringkøbing, † 18. marts 57. Forældre: Manufakturhdr Peter Ulrich M og Regine Johanne Sofie Smith. – Farbrødre: Biskop B, Fyn og Borup-K. Morfader: Vilh. Birkedal, Ryslinge. Om pastor B,

se ovf. – Stamt 4 (Balslev) og 9 (Birkedal). Hustrus broder: Teestrup.

Pastor O. Juul Christensen skriver:

Pastor B fik størstedelen af sin præstetid i Sydvestjylland, og han befandt sig godt og »faldt godt til« i denne egn med dens jævne redelige befolkning. Da jeg afløste ham her i Br blev det spøgefuldt sagt, at pastor B var den eneste spr, der var kommet levende fra Br, de forgaende var døde i embedet, som er stort og kræver en god konstitution. Det havde B og tillige fra sin gejstlige slægt en rig tradition, som gjorde det let for ham at være tjener i mgh. Det er saaledes ofte sagt, at det sted han var bedst, var paa prædikestolen. Men samtidig havde han en god evne til at leve med i folks glæder og sorger i hverdagen og paa en naturlig maade at være nabo og ven med sognets folk, ja, kammerat med de unge paa fodboldpladsen.

Men i pgd boede ikke blot B, men ogsaa en fortræffelig præstekone, om hvem det stadig siges, at hun med sit medfølelse og tjenstvillige sindelag har efterladt et lyst og taknemmeligt minde. I fællesskab har de øvet et godt virke i Br. Om B gaar mange anekdoter, der karakteriserer hans jævne og folkelige færden. Han blev som en god sognepræst brugt i KS, Porto Novo-kr, i missionshus og KFUM og K, men kirkens gudstjerner stod hjertet allernærmest. Ogsaa repræsentanter fra Br mgh gav udtryk for taknemmelighed ved hans begravelse fra Bagsværd kirke. (Han boede som emeritus i Bagsværd).

4. 28. nov 1949 (sp Junget-T 28. febr 41): Ove Juul Christensen, * 16. dec 11 Løsning. Forældre: Gdjr, sognefoged Axel Elisius C og Maren Kirstine Olsen. Stud Vejle 32, c 39-2 (h1), hjpr Frederiks k, Kbhvn 14. sept 39. ~ 27. nov 45 Maria Skousen, * 9. marts 16 Ildved. Forældre: Sparekassedir, amtsrevisor Søren And. S og Kathrine Mikkelsen. –

Sekretær Studenterkredsen 35–36, bm Ribe amts plejeforen 54, fmd KS i Bramminge.

Litt foruden ovenn: Jydske byer og deres mænd, I, 1916, Danske byer og deres mænd XXI, 1919. Kirke og sogn, 1952, Paul Lund: Br hovedgaard, 1940, Tirp, Ribe amt, 1965, 1017 f.

VILSLEV—HUNDERUP

Vilslev sogn 2432 ha, lavtliggende og fladt, mellem Ribe og Bramminge, Vesterhavet mod vest, Kongeaaen (reguleret 1941) deler sognet i den nordlige del, som kaldes Vilslev, den sydlige del kaldes Jedsted. Store marskenge, som efter 1940 toges under plov, mod vest, ellers sandmuldet jord. Byerne V, en stor, smuk, gammel marskby. Centralskole 1953, bibl, sportsplads. Kun faa gaarde er flyttet ud. De fleste har langt til deres jord, ofte har en gaard indtil 15 spredte parceller. Fh fra 1919.